

8. 11. 1922. h. n. 8. 75 posl. pred.

Pejčulini broj D 2. —

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
Godišnja predplata Din 96 — Polugodišnja
Din 48 — Tromjesečno Din 24 — Za Ameri-
čku godišnja dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Racun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38 004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(Interurban)

DALMATINSKI HRVAT

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. III.

ŠIBENIK, 8. STUDENO 1924.

Br. 94

NA IZBORE!

Eto je napokon na veliko veselje svih pljačkaša, i svih onih koji ne žele dobra ovoj državi, svršila duga pantomima, koju političkim rječnikom zovemo — vladina kriza. Pašić i Pribićević su dobili izbornu vladu.

To nas nimalo nije iznenadilo. Svi oni, koji kažu da se nisu tomu nadali, da ih je ovo iznenadilo, da je to krišenje parlamentarizma i da je tomu krije Stjepan Radić, ili govore tako navlaš ili pak neznaju još naše prilike, pa ih u obu slučaju žalimo. Očito je, da je sve to bila samo prosta igra, da se spasi ministre pljačkaše i radikalnu stranku od cijepanja. Ona grupa radikalica „čistih ruku“, koja se kupi oko Ljube Jovanovića, izgleda da sve to potpuno ne odobrava, ali ovi su nemoćni, jer nali Lazica potpomagao generalima vodi radikalnu partiju, a ne Pašić. Pašić je samo ime, a Lazica je duševni vodja.

Hrvati primaju to hladno i ravnodušno. Nikada nisu bili Hrvati složniji i odlučniji, nego danas, a takovi moraju u ovim časovima ostati, jer se radi o našoj sudbinji, koja je više nego ikada u našim rukama. Biće terora, biće progona i zatvaranja, ali se na to ne smijemo uzravljati, već ustrajno i do kraja, ovi mal broj dana izdržati, jer o našoj svijesti ovisi, da to bude posljednji put.

Svi Hrvati: republikanci, zemljoradnici i pučkaši moraju pokazati, da su dostojni ovih historijskih dana, koje hrvatski narod preživljuje. Svi na stranu neznačne programsko razlike, svi za jedan štap, svi u jednu žaru, da pokażemo cijelom svijetu da je hrvatski narod jedinstven i kulturni, dostojan svoje tisućletne kulture i slave. Svaki onaj, koji bude drugčije radio, izdajica je svoga naroda.

Da živi hrvatska narodna svijest, da živi jedinstvenost i sloga hrvatskog naroda!

Narodno slavlje u dalmatinskoj Hrvatskoj.

Od zbora do zbora HRSS.

Doček poslanika i javna skupština HRSS u Šibeniku.

Prema već određenom programu, dana 1 studenoga imao se je obdržati zbor HRSS u Drnišu. Sama dana prije toga zbora, pročulo da će naši nar. poslanici proći preko Šibenika u Drniš, a uko ozbiljni politički časovi dozvole da će doći i sam predsjednik g. Stjepan Radić.

Ta vijest se je prosula munjevitom brzinom, pa su šibenska organizacija HRSS, skupa sa mjesnim organizacijama HRSS našega kotara, zaželele da bi se održao sastanak predstavnika okolišnih organizacija sa našim poslanicima. Svugdje gdje je radi kratkoće vremena, mogao da dopre taj glas, organizacije su se spremile, u Šibenik, pa su došli ne samo predstavnici organizacija, već na stotine članova i pristaša HRSS, osobito iz bliže okolice. Bila je i takov, koji su po cijelu noć pješke putovali, samo da prispiju u Šibenik i vide svoje neustrašive i ljubljene nar. poslanike, iako su zato doznali sumbu desetak sati prije. Rodoljubni i osviješteni hrvatski republikanski narod, ostavio je svoj rad i ne žaleći truda i troška, pobrlio je u Šibenik iz dalekih krajeva, da se po prvi put, nakon tobožnjeg oslobođenja, pozdravi, vidi i porazgovori sa svojim mučenicima i opštostima.

Hrvatska Itepublikanska Omladina u Šibeniku na taj glas, hrzo se skupila i spremna i disciplinovana, kako je, odmah se dala na posao, da što dostojnije učestvuje dočeku. Kroz noć je podigla slavoluk na obali, sa natpisom „Dobro došli“, po-

brinula se da grad bude okićen hrvatskim zastavama, te pomoću naših kršćnih Mandaljinjanu, u samom Šibenskom kanalu priredila sjajan doček sa tamburaškim zborom, okićenim ladjacima i pučanjem iz mužara.

U oči samog dolaska naših zastupnika, razne deputacije iz obližnjih sela, su pridolzile pod svojim barjucima, ukrašenim natpisima: „Vjera u Boga i slijepčaka sloga“, u uz pjevanje narodnih davorija, te uz poklike Republički, Radićevi i hrvatski rep. Šibeniku, obilazile gradom i svršavale u prostorijama „Hrvatskog Kluba“.

U petak 31 listopada, već u ranu zoru počele su stizavali pojedine organizacije iz okolice na kolima i konjima, a sa otoka na okićenim ladjama. Svi dolaznici, su se mirno i dostojanstveno salivali i priključili na morskoj obali da dočekuju parobrod. U to je i „Šibenska glazba“, sa Hrvatskom. Omladinom obišla grad, svirajući vesele koračnice, pa se je svi ono što hrvatski čuti i oseća sjatilo na na obalu.

Nešto prije 8 sati, pučnjavom iz mužara, gradjanstvo je upozorno, da se parobrod približava Šibenskoj luci. U kanalu je dočekan od mnoštva otociških ladija, ladija i motornih ladija, koje su plivale u moru hrvatskih zastava, a kada je parobrod između njih plivao, tamburaški zbor je svirao rodoljubne komade, a sa ladija iz hiljadu grla, u času kada su se poslanici na palubi pojavili, zaure ubrane poklici Republički, Radiću i

Hrv. Nar. Zastupstvu.

Natomb se je parobrod pomolio, nastalo je mahanje zastavama, zasnošno i odusevljenje klicanje. Kada se je primakao obali i na palubi se pokazao narodni poslanici Pavle Radić i Čica Ilija Martinović, veselju i nuklicima, nije bilo ni kraja ni konca. Čim su stupili na ovo hrvatsko tlo bili su pozdravljeni od predsjednika organizacije HRSS i presed. Hrv. Omladine, a istodobno je jedan omladinc izručio g. Pavlu Radiću lovovrijenac sa hrvatskom trobojnicom, a Iliji Martinoviću kitu cvijeća.

Tada je upriličena veličanstvena povorka pa je sva ona sila naroda od preko 5000 duša obišla grad, sa svojim zastupnicima, glazbom i Hrv. Omladinom na čelu i na koncu se razsila pred kavanom „Krka“.

Po tomu u salonom hotela „Krke“ bio je održan sastanak svih predstavnika organizacija iz svih Dalmacija, koje su prisutnile, pod presedanjem nar. posl. Pavla Radića, na kojem je predavao o organizaciji naše partije i o položaju, kojega ona u današnjoj političkoj situaciji zauzima i vrši. Na izričitu želju predstavnika i mnostva naroda, koji je u Šibenik dobrodošao, na sastanku se je zaključilo održati javni zbor na 11 sati i ako to u rasporedu nije bilo ni određeno ni predvidjeno. — Malo prije 11 dovršen je sastanak organizacija, a u 11 sati ispred kavane „Krka“ i pred mnoštvom naroda, započeo je:

Prvi i javni zbor HRSS u Šibeniku 31.10. 1924.

Sa terase kavane „Krka“, odakle su govorili svi govorici, pravnik Berović otvorio skupštinu, pozdravljaju prisutno mnoštvo i daje riječ zastupniku Mati Goreli, koji se raduje da vidi toliko mnoštvo sakupljenih Hrvata, koji su tražili da se održi zbor iako to nije bilo u programu. Pozdravlja skupštinare u име Drniša, čiji je on zastupnik i prestavlja g. Pavla Radića, sinovca našeg predsjednika.

Iza njega burno aplaudirani i pozdravljeni, uzima riječ i govoriti:

Nar. poslanik PAVLE RADIĆ.

Hrvatski republikanski narode i Hrvat Bog, Živila Republika!

Ponosam sam, što vas prvi put mogu da pozdravim u dalmatinskoj Hrvatskoj, da vam izručim pozdrave braće iz Banovine i našeg bijelog Zagreba, a napose od našeg vodje i predsjednika Stjepana Radića, (Dugotrajno klicanje: Živo Radić!) te da u ovom Krešimirovom gradu, mogu da, kao nar. poslanik progovorim o programu naše stranke, da vam kažem ono što želi i boči cijeli naš hrvatski narod, kuo i svi oni, koji u ovoj zemlji nisu zadovoljni, jer su smatrali gradnjicom drugoga reda.

Bili ste braću žutulati, ali na sreću časovito. Niste tonuvi krivi već nekoliko gospode, koja su vam za-

povjedala. Vi ste Hrvati, a hrvatska država postoji već biljadu godina, pa Hrvatsku nisu osnovali ni Pašić ni Pribićević. Danas imademo državu, u kojoj su i braća Slovenci i braća Srbi. Niye ovo stvorio Beograd i Wilsonovi 14 tačaka, između kojih je bila i ona o samoodređenju naroda, bio je temelj, da nam Evropa dade slobodu, koju smo mi i zaslužili. Mi ne čemo onoga što je srpsko, pa ako i Dalmatinici hoće da budu Srbi, neka idu. Mi nismo tomu protivni! (Poklici: Ne čemo, ne čemo!) Našu politiku vodimo drugčije: ne radimo ništa silom već pameću. U prošlosti smo pretrpili velike oluje: navale Huna, Avara, Mletačka, Franaka, Mudžaru i Šabava, te svih ostalih vragova, sli smo ipak ostali čili, a nikada nismo robovali. Postoje i zakoni i Ustav, ali koja nam korist od toga, kada nam sasvim tim, nije nikada bilo gore nego danas.

Nestalo je braća i sestre, onih vremena, kada je narod neuk i strahom utučen, služio gospodi kao sredstvo, preko kojega su oni dôlazili na vlast. Seljaci i radni narod se je otresao „raba za svjetskog rata“; ostavio ga je na frontu. Ne trebamo rata, ne trebamo pokolja! Dubljudski, duh čovječunski se neda zarobliti. Koš naroda, koji ima takove zdrave ljudske misli, zludu su topovi, zludu kunduci!

Temelj i načelo hrvatske republikanske slijedeće stranke jest oslobođiti narod od ovakove ropstva. Svi Hrvat mora biti gospodar, a ne sluga. Naš narod je sačuvao kroz tisuću i trista godina, svoj jezik, nošnju običaje i sva ona običaje s kojima se hrvatski narod dići i razlikuje od drugoga, pa će sačuvati i svoju slobodu. Zasluga je velika naše stranke, da se voć pred 20 godina počelo raditi za slobodu našeg seljaccog naroda pod vodstvom blagpk. Automa Radić (Slava mu!), a ovoga je su velikim uspjehom zamijenio naš učitelj i vodja Stjepan Radić. (Život!)

Svak znade pa i cijela Europa, da je čitavi hrvatski narod kompaktan i složan sukupljen u HRSS, u velikom hroju od dva milijuna organiziranih članova, pod vodstvom našega predsjednika, koji je upoznao cijeli Europsu o našem pokretu i stekao simpatije svih velikih kulturnih i puštenih naroda. Velim, stekao simpatije i prave prijatelje i saveznike. Dakle da je naš vodja bio u inozemstvu, gospodin u Beogradu htjela da kažu, da je g. Radić isao tražni prijatelje, tamo gdje su najveći neprijatelji naše države. Makto da im to vjeruje, kad svak zna, da nije bio Engles, Francuske i Rusije, da ova naša država ne bi postajala. Svašta su govorili, a kada su vidili da im narod i niško potrešen ne vjeruje, onda su rekli da je pošao u komuniste u Rusiju, da radi proti ove države. A ko je stvorio i pomagao i Srbiju i Bugarsku i sve

ovo, ako ne slavenska majka Rusija? Mogu da vam rečem i to, da ćemo mi ovde biti tekar ondu sigurni, od prekomorskog susjeda, kada ugledamo rusko brodovlje, na našem hrvatskom Jadranu.

O svemu su gospoda u Beogradu govorila, samo nisu o onom što ciljeni svijet zna: da su korupcionisti i pljačkaši najveći neprijatelji naše države. I kada su vidili da je Hrv. Nar. Zastupstvo našo prijatelja i medju srpskim narodom, koji želi sporazum i da dolazi u Beograd da taj sporazum bratski i iskreno provede, pripali su se, jer su znali da im sada tema više nikakove pomoći, već da moraju u aps, pa su se latili svih sredstava, da taj sporazum ometu i sebe spase od apsa i radi toga je otvorena današnja kriza. Nu to nas ništa ne plaši, jer se nemamo zašto plašiti. Blok je čvrst, a ova se kriza može riješiti parlamentarno smo tako, da onaj dobije mandat, koji prestavlja narodnu većinu. Koliko će potratiti križa? Koliko bude htjeo Beograd! Mi zabiljevamo ili parlamentarnu vladu ili izbore! Volja naroda u izborima mora odlučiti! Mi Hrvati smo spravni dokazati čitavoj Evropi, čitavom kulturnom svijetu, da smo u istinu kulturni.

Moramo biti spremni i na izbore, jer će na izbore paziti cijeli svijet, a ti izbore moraju biti slobodni. Naša je stranka, tek pred pet godina počela živjeti. Na izborima 1920 dobili smo 49 zastupnika, kasnije 1923 dobili smo 70. zastupnika, a ako danas idemo na izbore, dobit ćemo stotinu i više. Sa našim saveznicima imali ćemo ogromnu većinu. Mi Hrvati nismo više sami. S nama su braća Hrvati muslimanske vjere, braća Slovenci i svi pošteni seljak iz Srbije. Ne bojimo se izbornog teroru. Prošla su doba, kada su se glasovi kupovali vinom, gulashom, kundacima. Svi Američki miljarderi ne mogu kupiti glasove hrvatskog naroda. Mi smo osviješćeni i neustrašivi, pa nas ne mogu zastrašiti nikakovom silom.

Mi Hrvati se možemo pogadjati sa monarhijom. Ali s monarhijom bez kamarile, bez monarhije generala i ministara pljačkaša. Možemo dokazati cijelu svijetu, da smo za pravo uredjenje ove države, ali samo te uredjenje mura da se bazira na iskrenosti, pravici i poštenu. Vi braćo, znate, kako je bilo dok nije došla Davidovićeva vlast, pa je suvišno da vam o tome i gorim.

Naš narod je siromašan, on hoće da radi. Iza rata radi političke situacije nismo mogli raditi. U Ameriku se nemože, a kod kuće nema rada. U Americi imade više zlata, nego papira. Bogati Američani bi htjeli kod nas uložiti svoje kapitale i raditi. Ali ste čuh štu kaže naš zemljak g. Petrinović, da se, dok su ovakve prilike nema u nas povjerenja. I nemogu ljudi imati u nas povjerenja dok se država ne uređe. A urediti se ipak mora, ali nikako bez Hrvata, jer mi hoćemo sporazum i pravo uredjenje ove države.

Prijatelji! Budite mirni i bladni! Ustraje u borbi i nemojte biti kukavice! Organizirajte se! Ako uredi diktaturu, nije bio uzalud g. Radić u incenzmstvu. Danas nas štiti čitav svijet.

U Beogradu nas ne razumiju. Oni su opijeni pobnjem. Nije nas oslobođio srpski narod, oslobođili smo se sumi. Pričao mi je srpski nar. poslanik Gjoko Popović da je,

Pravi

**Schicht-sapun s markom „Jelen“
jest najbolji i u uporabi najjeftiniji sapun
na svijetu.**

Pazi na ime Schicht i marku „Jelen“!

kad je video našu krš, a osobito među srpskim narodom, koji želi sporazum i da dolazi u Beograd da taj sporazum bratski i iskreno provede, pripali su se, jer su znali da im sada tema više nikakove pomoći, već da moraju u aps, pa su se latili svih sredstava, da taj sporazum ometu i sebe spase od apsa i radi toga je otvorena današnja kriza. Nu to nas ništa ne plaši, jer se nemamo zašto plašiti. Blok je čvrst, a ova se kriza može riješiti parlamentarno smo tako, da onaj dobije mandat, koji prestavlja narodnu većinu. Koliko će potratiti križa? Koliko bude htjeo Beograd! Mi zabiljevamo ili parlamentarnu vladu ili izbore! Volja naroda u izborima mora odlučiti! Mi Hrvati smo spravni dokazati čitavoj Evropi, čitavom kulturnom svijetu, da smo u istinu kulturni.

Uz odusevljeno odobravanje svršava svoj prvi dio govor, a riječ uzmata nar. poslanik

Čl. ILIJA MARTINOVIC

koji pozdravlja dalmatinsku Hrvatsku u ime požeškog kotara. Ištice ljepotu našeg plavog hrvatskog Jadrana i kaže: Nemo sile, koja će ovo more presušiti, kao što nema sile, koji će pregaziti naš hrvatski narod, pokunjeni su gledali kako ta vojska crvenih kapa, otvoreni čela stupaju preko Drniša, pod svojinim milim hrvatskim zastavama, te kreće prama koje se nemože proći i da je on nosioc svega što ova država čini državom.

Oni koji nisu vjerovali u svijest i snagu našega seljačkog naroda, pokunjeni su gledali kako ta vojska crvenih kapa, otvoreni čela stupaju preko Drniša, pod svojinim milim hrvatskim zastavama, te kreće prama određenom mjestu za skupštinu.

Oko 10 sati već je bio sakupljen narod na "Baleku" mjestu određenom za skupštinu. Bit će bilo od 3-4000 naroda. Nije neg došao na određeno mjesto, kada cijeli taj narod krene na kolodvor, nekih 2 km. da dođečka svoje zastupnike iz Hrvatske. Željeznicom oko 10%, došli su narodni zastupnik HRSS g. Čica Ilija Martinović, Kirin, Vojković, Čelan i kula Šibenskih Hrvata i cijela to popukova povratila se na "Balek". Skupština nije odmah započela jer se očekivalo zastupniku g. Pavle Radiću i dr. Stj. Košutiću Uza sve što je bio auto zakazano narod je mirno čekao.

Oko 11%, prispije je auto iz Splita. Čim je Pavle Radić stupio na govornicu pozdravili su ga g. Sarić i Novaković i zaželili mu dobrodošlicu. Zastupnik M. Goreta najavio dolazak g. Radića, našto je nastalo burno klicanje "Živio! Živio Stjepan Radić! Živila Republiku!" a glazba zasvirala "Lijepa naša", što je narod gologlav odusevljeno slušao. U tom času bilo je sakupljeno 9-10.000 skupštinsara. G. P. Radić govorio je od srca narodu, onako kako ga je mogao svak razumjeti. Rastumačio je narodu rad HRSS, njezin daljni smjer, njezine poglедe za rješenje unutarnje politike te odnosnj pravom. G. Pavle Radić, premda je bio promakao i od puta umoran govorio jezgrovit, po pučku da mu je svaka sjekla. Uprsto je prstom da u Hrvatskoj i u Dalmaciji Srbu, za vrijeme Austrije, bili su uvjek slugani režimu, a u vragom se družili protiv Hrvatima, a Hrvati da su uvjek radili na sloganu i bratstvo. Hrvati su stvorili jugoslovenstvo, a ne Srbu i njihovu sinovinu Hrvata radili oko sjedinjenja južnih slavena, a Hrvati, davno rade oko sporazuma sa Srbima, da stvore jaku ovu državu, u kojoj moramo biti svoji, a ne robovi. Ponosni smo što nigdje na svijetu nemaju ovakve seljačke organizacije i nadamo se da će naša ideja pobediti.

Završio je svoj govor sa: "Živio hrvatski narod, Živio srpski narod, Živio vodja S. Radić, Živila republiku!" Narod je odusevljeno klicao. Zatim je govorio Čica Ilija, po pučku i raspoložio skupštinu, rekav neoboru istinu: da kad čovjek uhvati 80 godina da je jednak djetetu od 4 god. te kako se dijete deri i hoće

da grabi sve, tako da i Pašić.

Za Čica Ilijom izmjenili su se drugi zastupnici, pa je skupštinu zatvorio g. Pavle Radić, bodreći narod na ustrujući rad i stiskanje redova te završio Živilja seljačka Jugoslavija! Sav ovaj narod oko 2 sata p. p. odpratio je svoje zastupnike do "Hrvatske Čitaonice", gdje im je bio priredjen zajednički objed. Za objedom su pale zdravice Radiću, Hrvatskoj te sporazumu i slozi. Govorili su gg. Pavle Radić, Gorela, Čelan, Čica Ilija, Kirin, Vojković, Šarić, Drezga i Vrdoljak. Po objedu se narod mirno razišao svojim kućam bez da je i čuša vode popre.

Oci koji su bili iz bližnjega na trgu razvili su narodno kolo uz svirku i pjevanje.

Oko 4%, g. P. Radić sa dr. Košutićem otišao je autom za Solin, kamo ima da drži skupštinu, a ostali zastupnici i prijatelji iz Šibenika oko 5%, kreuli su na kolodvor, kamo ih je otpratila masa svijestih Hrvata, uz svirku "Šibenske Glazbe".

Narod na kolodvoru, prvo neg je vuk pošao igralo se kolo i pjevalo.

Evo ovako je prošla ova skupština, kao narodno veselje, koja će u našem narodu u dubokoj uspomeni ostati.

Narod je sretan i zadovoljan, da je video svoje seljačke zastupnike, a još bi sretniji i veseliji bio, kad bi video svoga vodju Stj. Radića.

I na ovoj skupštini progovorila je duša narodna, ona je dala izražaja svoje veličine, svoje konstruktivne moći, tu je djelo njezino, a ne pojedinaca.

Doček na Perkoviću.

Kada su se nar. poslanici sa Hrvatskom omladinom i šibenskom glazbom sa zboru HRSS u Drnišu vraćali preko Perkovića u Split da tamо prisustvuju sutrašnjem velikom Zboru u Solinu, na Perkoviću su ih nenadno dočekali seljani Slivna, Perković i Sitnoga do 500-600 prisutnih brv. rep. selj. stranke, pjevajući narodne pjesme i prigodne pojavke našen predsjedniku Radiću, te plešući narodno kolo.

Okolo željezničke stанице paljeni su kriješovi, bengaličke vatre i ratke, a na obližnjem brdu valrenim slovima bilo je ispisano: Živio Stjepan Radić!

Ovaj nenadni i spontani doček, svakoga je zapanjio i zadivio. Prisutni naši narodni zastupnici snebivali su se od čuda, ondolikom ljubavi i miljem, kojim su bili dočekani na cijelom svom putu, u Šibeniku, kroz Šibenik i okolicu do Drniša, te na povratak do Solina. Jo više su se divili probudjenoj svijesti našega složnog seljaka, radnika i gradjana i republikanskoj misli, koja je naglo bao bujici prokrečila put i poplavila cijelu sjevernu Dalmaciju.

Povratak u Šibenik.

Iste večeri su se Šibenski republikanci i Hrvatska Omladina sa šibenskom Glazbom, preko Perkovića povratili su divnog zboru u Drnišu, u svoj Šibenik. Na kolodvoru ih je

dočekalo okolo dvije tisuće Hrvata i Hrvatska, želino da vidi i čuje svoju omiljelu Hrvatsku Omladinu. Kada su se braća pozdravili i razgovorila, okolo 600 omladinača se svrstalo u četverorede, a svi ostali sa kolodvora za njima, pa sa Šibenskom Glazbom na čelu, uz svirku veselih koračnica i poklike svom vodji Radiću, seljačkoj Jugoslaviji i Republici na Poljani, na poziv, svoga vodj brata Kalmete, mirno se razisli svojim kućama.

Sutradan se je obdržavao:

Veliki zbor u Solinu.

Još nikada u povijesti, Solin i Split nisu doživili većeg i svečanijeg dana. 2 studenoga ostali duboko zapisani u pameti cijele Dalmacije, kao dan do suda nevidjenog narodnog slavlja.

Na historičkoj solinskoj poljani sakupio se na zborovanje pravi Hrvatski Sabor. Tu je zborovalo oko 20.000 — sakupljenih Hrvata iz svih krajeva Dalmacije, sa sedam svojih narodnih poslanika; i baš Pavle Radić, Dr. Stjepan Košutić, Čelan Ivo, Kirin Josip, Ilija Martinović, Tome Vojković i Mate Goreta, te prvi hrvatski sin dalmatinske Hrvatske Dr. Ante Trumbić. Svi su se obredali na govorničkoj tribini i govorili iz srca i duše hrvatskog naroda, o njegovim političkim prilikama, o njegovim pravima i dužnostima. Narod je sve to slušao sa ushitom i burnim odobravanjem, te razdragan i opojen slavom i veseljem, zanosno je klicao svojim prvacima.

Govor Marina Grgina vodje koštelunskih zemljoradnika učinio je da zbor izvanredan dojam i utisak. On je vatrenim i tempera-

menitim riječima prikazao, kako su zemljoradnici zavarani sa najviših mjeseta i od svih vlasta, prošli svoju tešku Golgotu, a na bilježi i bilježili radi toga upropăšeni. Uvidili su zemljoradnici, da je njihovo pravo mjesto u hrv. seljačkoj republici. Stranci, pa se s toga vraćaju u krilo majke Hrvatske, da sa svojom seljačkom braćom vojuju za svoju težačku pravu, pod vodstvom unog vodje Stjepana Radića.

Nakon zbora bio je objed na kojemu su pale znajčajne zdravice.

Iza objeda je nepregledna povorka od 8000 duša krenula pješice, sa glazbom put Splitu. U povorci su bili i gg. Dr. Ante Trumbić i Pavle Radić i još drugi narodni poslanici. Kada je povorka oko 6 sati na večer prispjela u Split, šetajuće se je općinstvo pridružilo povorci. Dra. Trumbić i Pavla Radić je Hrvatska Omladina digla na ramena i prenijela u stan Trumbića. To silno mnoštvo naroda sakupljeno pred stanom zahtjevalo je, da se pojave na balkonu, a kada su se primorani Dr. Trumbić i Pavle Radić pojavili na balkonu, klicanju i veselju ni kraja ni konca.

Kada se je narod umirio progovorio je Pavle Radić, a za njim Dr. Trumbić, i za čega je iz lisača grla optjevana „Lijepa naša“, te se je narod mirno razišao, noseći u duši uspomenu dosada u Splitu nevidjene hrvatske narodne slave.

Ovim zborom u Splitu svršile su tri velike narodne slave, tri smotre hrvatskog naroda u Dalmaciji, na kojima se jasno, i nedvojbeno pokazalo da je hrvatski narod sličan i kompaktan u jednom taboru, te da je osvijesten i kulturni, i potpuno zreo da u svojoj kući, bude sam svoj gospodar.

„Narodnoj Straži“ i njezinom dopisniku iz Tijesna.*

U 26 broju Šibeničke „Narodne Straže“, izšao je jedan dopis iz Tijesnog, pod naslovom: „Teške prilike u Tijesnomu“, u kojem neki pučavac (pučak) crta gospodarske i političke prilike u Tijesnu.

U dopisu se najprije, nekad zvoljan i holna jučjala da su u Tijesnu dobre dvije trećine Radićevaca, ali ne iz uvjerenja, nego iz inata, te se na dalje kaže: „osim radičala, koji su gospodari u Tijesnjskoj općini, nijedna stranka nema svoje organizacije“.

Budući se u ovom dopisu, a sa ovom stavkom, prosto, zlonamerno i bezobrazno laže, (što popi nebi smjeli) poštenje i sveta istina nam nalaže, da se na takove jažne netačnosti osvrnemo.

Sa ponosom mi Tješnjani možemo istaknuti, da je naša varoš, izuzv par pučkih, demokratskih i radikaliskih podrepina, sva u svoju HRSS. — ali ne, kako popovič misle, iz nevjerojatnoga inata, nego iz prave svoje volje i samoga čvrstoga uvjerenja kojeg su naše pristupe stekli, na velikom osvjeđenju; nešto na popovicim, nešto na demokratim i radikalim i to: — da je HRSS čisti, živi i pravi hrvatski seljački pokret, koji će jedini, nama i kao Hrvatinu i kao Jugoslavenu i Svetoslavenu i kao seljacima i kao ljudima, doneti mir, sreću, pravdu i slobodu, — što sve ovo, druge stranke, mire i ruše.

Gola je također laž, da nijedna stranka u Tijesnu nije organizirana! Naravno da nije pučka, jer faktično danas i ne postoji ali mi kao svesni i pravi pristaće seljacima, već smo danas u našoj stranci organizirani i danas naša organizacija broji, — bez ženskih — 350 dlanova ljudi, iti sve samih izbornika, čvrstih, kao što su naše Tješnjanke litice!

Od tih 350, ima 100 članova preplatnika na glavni organ „Slobodni Dom“ i to je najbolja potvrda, koliko je u našim pristupima baš ona prava i živa politička svijest i volja.

Budući su naša proiana gospoda, (koja su ujek bila svajčija, a ne svoja i narodna) pretvarili i prekrstili naše staro i lepo društvo „Hrvatski Skup“ u nekakovi, „Ju-

Gradske vesti.

Zaplijena br. 92. našeg lista. I predzadnji broj našeg lista je bio zaplijenjen. A radi čega. Bogu je da zaplače! Preinjeli smo iz beogradске „Republike“, jedan ulomak članka „Situacija“, kojim se kritizira razvlačenje prošle vladine krize, i tvrdi da je sve to igra, da PP dobije izbornu vladu, što se je i obistinilo. U „Republići“ sarađuju jedna simpatična grupa, prvi arbijskih političara i diplomata, od kojih su neki bili dugo vremena na kormilu džavne lodje, predstavni Srbije, a nitko nikada nije niti pokušao da ih ustvrdi ili dokaze, da nisu rodujubi da je ne zele svako dobro i sreću svom srpskom narodu. Oni pišu, tako profinjenim i ukusnim stilom i mjeru svaku riječ, ali otvoreno, iskreno i neustrašivo kritiziraju svaku nepravdu, nemoral i korupciju, da im se čitava naša zemlja divi Savsinim tim, sud u Beogradu nije ih nego svega par puta pljenjen.

Ali morati čete raditi i slušati kako mi hoćemo; — inače daleko vam kuća od nas!

To gospodo vrlo dobro zapamtite!
Mjesna Organizacija HRSS u Tijesnu.

*) Ovaj članak donosimo sa zakašnjenjem, jer se bio zametnuo.

Zasluzni i znameniti Hrvati (God. 925-1925.)

God. 1925. proslavit će se tisućogodišnica opstanka kraljevstva hrvatskoga.

Kako je to jedna zgodba, kojom se rijetko može podižiti bilo koja država na cijelom svijetu, to treba, da svi Hrvati prionu oko toga, da što uživanje, ljepše i dostojnije istu zgodu proslave.

Osim svih drugih ad hoc obrazovanih odbora, koji su na se prevezeli u časnu zadaču, obrazovao se i jedan odbor, koji je na se preuzeo tešku ali lijepu zadaču, da napiše i izda djelo

Zasluzni i znameniti Hrvati 1925-1925

u kojem će iznijeti u kratko rad i život svih onih hrvatskih sinova, koji su u bilo kojem pravcu, u tom tisućogodištu, nešto doprinijeli za pravac, napredak i opstanak milog im Naroda Hrvatskoga.

Djelo će obaslati 40-60 štampanih araka, a sadržavati će životopise od po prići 3000 lica sa njihovim slikama u koliko iste postoje, a izradjeno na strogo stručno kritičnoj bazi, sa oznakom vrela, pisano popularnim jezikom, tako da će služiti koliko u znanstvene, toliko i u naučne te površne svrhe.

Redakciju djela su preuzeли niže potpisani: odječni savjetnik g. Emiliije Lászović i sveučilišni profesor g. dr. Dane Gruber, uz surađnju gg. dr. V. Deželić-a, M. Breyera, dr. F. Bučara, dr. A. Cividinu, dr. D. Karlović-a, dr. M. Maurović-a, dr. B. Širole, Stjepana Širole, gdje A. Kasović-Cvijić, dr. R. Strohal, dr. Jelinčić, dr. Horvat-a, dr. P. Karlović-a, dr. F. Nagy-a, V. Špiučić-a i mnogih drugih odličnih pisaca i književnika.

Tako gospodo i trebu: ovi će agitatori spasiti naš hrvatski potlučeni dom i preobraziti naš seljački svijet, da će se vi jednako zadržuti. Ovo je dobar dokaz, da naše organizacije nisu samo po imenu nego i po djelu. Ovo je dokaz, da su one jedna uz drugu povezane isto, kuo i vitice na lunici jedna za drugu i nema te sile koja će ih rostraliti.

To već radimo i do sada. I za to baš k nam dolazi ti tobožnji — kako „Narodna Straž“ kaže, — agitatori iz Zlosesa: oni kad mogu k nam, a mi knjina, da jednu druge plemenito stvjetimo i nadopunjimo

Tako gospodo i trebu: ovi će agitatori spasiti naš hrvatski potlučeni dom i preobraziti naš seljački svijet, da će se vi jednako zadržuti. Ovo je dobar dokaz, da naše organizacije nisu samo po imenu nego i po djelu. Ovo je dokaz, da su one jedna uz drugu povezane isto, kuo i vitice na lunici jedna za drugu i nema te sile koja će ih rostraliti.

I ovo je vidje naša gizda ovo je naš ponos u kojem plovimo od nebula do zemlje.

Uzvan Van gospodo popovi, jalovi posao: što ste nas do sad vodili, vodili više

nas od sad voditi nećete! Progledao je već

lik slipec ide svojim putom i ne trebu

više nikuvih vodja! Dosta su nas vodile

i varbole koje kakovje gospodske vode, ali

nas više ne varati ni voditi neće!

Ne vjerujemo više nenarodnoj gospodiji

sa našu rva obuzljiva vremena najbolji svjedok, da ste nas vodili krije i napokop, — uvick za svoju korist, a na našu propast... Svi ste Vi taci i jednaci!

Mi vidišmo, da bi Vi, za čest, vlast i

svu osobnu korist i svoga čača obješili!

Vi navlačite samo za se — a nani kako i

Bog da. Ali i mi će mo unapred raditi za

— Seljaštvo mora da se jedan put nadje

na okupu! Okavko ne može idti dalje!

Tuđa ruka ne isčesa svraba. Teško ti je

nani po svakomu, pa i po popu i fratru

— bez nas! Krujili ste vi nam dugu godinu gace, ali su nam uvick kusaste i tijesne

bile... I više nikad nećete!

Mi unapred vjerujemo samo sebi i na-

soj seljačkoj snagi i idemo svojim putem

svojim cilju i krojiti čemo sami sebi uvoju

Hrvatskog uara.

Kao dodatak knjizi, biti će historijsko privredni dio, u kojem će počinjena privredna poduzeća imati

prilike, da iznesu svoj kratak historijat i ulogu, koju su imali i dana

nas imaju u općem privrednom, gospodarskom i ekonomskom životu

Hrvatskog uara.

Iz uredništva. Radj izvještaju juv-

vni skupština, u sjever. I srednjoj

Dalmaciji, moralj smo izostaviti mnogo

dopisa i gradiva, što ćemo doni-

ći u idućem broju.

Kupujte akcije Hrvatskog Seljačkog Doma u Zagrebu.

Izdav. i odg. ured. Josip Dresza.

Tisk. Pučka Tiskara — Šibenik.

„DRINA“ najbolji sapun

Proizvadja sliedeće specialitete:

SAPUN

MARSEILLE bijeli i žuti
DRINA extra žuti
ZELENI BARI

Cijene umjerene — Poslužba tačna — Pakovanje u sanducima — Solidnim trgovcima prodajemo na isplatu uz pritek

„DRINA“ tvornica apuna i svijeća d. s. o. j. u Šibeniku.

Tražite odmah naše izvanredne ponude

M. Gilg - Sisak

— Tvornica tambura. —

Izradba solida. — Umjerene cijene. — Na upit šalje se sve upute.

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA GENOVA.

GLAVNO ZASTUPSTVO ZA JUGOSLAVIJU
ZAGREB — Petrinjska ulica 6.

Najbrže Pruge za Jugoslavenske Iseljenike
slijedeći odlasci:

za Brazil — Uruguay — Argentina:

S/S „Taormina“ 25. Septembar

S/S „Re Vittorio“ 30. Septembar

S/S „America“ 8. Oktobra

za Srednju Ameriku Equator-Pera-Chile:

S/S „Bologna“ 24. Septembar

(Mjesecna Pruga)

za Australiju

S/S „Palermo“ 15. Oktobra

(Mjesecna Pruga)

za Sjevernu Ameriku

S/S „Dulio“ 10. Oktobra

Putovanje Željeznicom iz Zagreba do Genove traje 24 sata. — U Genovi nema karantene. Potanje upute daju pismeno glavno Zastupstvo u Zagrebu i Podzastupstvo:

Beograd, Dubrovnik, Split i Šibenik.

NB. Imena parobrada i dani odlazaka mijenjati će se.

Producentima i trgovcima vina.

Nove prvovrsne brastove vin-ske baćve, također i su pocinčanim obrućima, dobava odmah sa skladišta uz najjeftinije cijene.

Traže se preprodavači za Hrvatsko primorje Dalmaciju i Otoke ponude slati na:

ZAGREBAČKA TVORNICA BAČAVA D. D.
ZAGREB. I. Pošt. pratilac 162.

TRGOVCI VINOM!

Iznajmljuje se podrum u središtu grada Zagreba za količinu od 1'300 bl. onome, tko kupi sudje bez ikakove odstupnine. — Upute slati na:

«Delicitas» d. d. Zag. eb.

Vlaška ulica 62.

ROLLOA

u svakoj vrsti i to:

čeličnih

„Eslingovih“ od drveta — — —

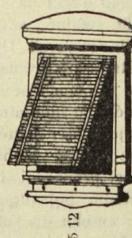
žaluzije i od platna

šalje, svake vrste robe za umjetne bravare i teretni liftovi.

Silvester Bernold, Novi Sad.

Telefon 234, preko puta Gasfabrike. Osnovana god. 1885.

Filiala: BEOGRAD, Dositejeva ulica 51. — — —

Papirnica i prodaja novina

JOSIP DELFIN

ŠIBENIK

Trgovina papira, pisaćeg i risačeg pribora. — Bogato skladište školskih predmeta na veliko kao i raznovrsnih razglednica.

CIJENE RAZGLEDNICAMA:

U krasnim bojama: cvjeće, dječa, glave itd. Din. 45—

U krasnim bojama: ljušavane 45—

Cvjeće bogato sortirano u prekrasnim bojama 45—

Čestite zlatorezne u bojama dobro sortirano 50—

Ukušno izradjeno sa umjet. cvjećem i nadpisom 150—

Sretan Božić i Nova Godina dobro sort. u bojama 45—

Iz prirode I. vrst. bogato sortirano 60—

Cijene razumijevaju se za 1.0 komada. — Robu šaljem uz pouzeće ili uz unapred prepisani novac. Pakovanje ne zarađujem.

Nedvojbena obilježja

Pravog :FRANCKOVOG; dodatka kavje i to: me „Franck“ i „mlinac“ naročito se ističu na novoj, smedje-plavo-bijeloj etiketi, za kafu. — Pravi :FRANCK, s mlincem: manadikriljiv je u aromi, teku i hladnosti. —

Opleteni bocuni

(demi-zone) u svakoj
količini od 3 do 50 litara
razašiljaju poštom
ili želježnicom uz najjeftinije cijene. Veliki izbor staklene, porculanske i luksusne robe.

STAKLENE PLOČE svake vrsti,
brušena i nebrušena OGLEDALA.
REX i ULTREFORM boce i lonce
za ukuhavanje voća preporuča

Staklana V. FRANZ, Zagreb
Jelačićev trg. 7.
Specijalno skladište lijekarskih boćica i laborat. robe.

Nešto i zbilja za Vas.

Nešto i zbilja za Vas.

Čitaj ne propusti.

Dalmatinici i primorci, trgovci i prodavači u-lja, naručite odmah Pernatov najnoviji aparat za čišćenje i distiliranje finog jestvenog stolnog ulja, nazvani „Jadran“ koji čisti i filtrira ulje bolje nego ikoji do sada starije vrsti aparat. Isti je građen iz dobrog jakog bjelog banduna na željezni stalak i bez stalka. Proizvadja se počam od 40 lt. 60, 80 lt. pa do 200 lt. po narudžbi i veći. Tko se za istoga zanima neka se izvoli obratiti na proizvoditelja, te će mu isti priposlati fotografiju, cjenik i uputu istog aparata, samo se mora točno navesti od koliko litara sadržine zahtjeva se taj aparat.

Pismene upite i narudžbe izvolite slati izravno na proizvoditelja i vlastnika.

IVO PERNAT

Tvornica linjenih proizvoda -- ŠUŠAK

Dorotejska cesta br. 78.